

Na zamyslenie sa

Tento článok bol uverejnený v roku 2011 v Rolníckych novinách a poukazuje na riziko bezprácného príjmu pri nároku priamych platieb poskytovaných na plochu ako aj vzniku „bubliny“, keď sa trhovú hodnotu poľnohospodárskeho podniku odvíja od plochy, t.j. od výšky priamych platieb, ktoré podnik poberá.

Súčasná napätá politická situácia v sektore je spôsobená zanedbaním rozvoja sektora predchádzajúcimi vládami (napr. neriešených vlastníckych a užívacích práv k pôde, nefungujúci pozemkový fond, zanedbaná personálna politika atď.), ale hlavne je u nás spôsobená dôsledkom fungovania inštitútu priamych platieb vytvárajúcich nielen ekonomickú, ale hlavne morálnu bublinu.

Jedna apokryfná anekdota hovorí, že v zime v roku 1928, keď už nechýbalo veľa k prepuknutiu Veľkej hospodárskej krízy, sa Joe Kennedy, prominentný americký obchodník a politik, zastavil u čističa topánok po ceste do svojej kancelárie. Keď mu chlapec vyleštil topánky, ponúkol Kennedymu tip na nákup akcií: „Kupujte Hindenburga.“ Kennedy čoskoro svoje akcie rozpredal argumentujúc: „Viete, je čas predať, ak vám čistič topánok dáva tipy. Tento býčí trh je pri konci“.

Akciový trh sa tesne pred svojím krachom stal jednoducho príliš populárnym pre svoj zisk.

Možno je čas na analógiu so Spoločnou poľnohospodárskou politikou, ak sa vás na ceste autobusom z Bruselu úplne nezainteresovaný človek opýta, kde treba podať žiadosť o dotácie, resp. priamu platbu, ak vlastní určitú pôdu a má jednoduchý mulčovač. Niečo tu zrejme nie je v poriadku.

Poľnohospodársky sektor sa z pohľadu verejnosti stáva synonymom jednoduchej cesty k peniazom. Túto masku, zakrývajúcu jeho skutočnú podstatu, mu nasadila Spoločná poľnohospodárska politika EÚ, resp. priame platby ako jeden z nástrojov. Potláča sa tak skutočný význam poľnohospodárstva ako kľúčového sektora v národnom hospodárstve, ktorý je určujúci pre potravinovú bezpečnosť krajiny.

Preto je potrebné, aby sa sektor, ktorý sa zdá byť istou cestou k peniazom, nestal rýchlo cestou k bankrotu, ako to bolo v prípade akciového trhu počas Velkej hospodárskej krízy. S narastajúcou závislosťou farmárov od dotácií klesá ich ekonomická vitalita **a nafukuje sa bublina hodnoty fariem**, resp. ich hodnota v rámci systému dotácií sa vzdaluje od vnútornej hodnoty podniku. Hrozí teda riziko, že ak by náhle v určitom momente došlo k prudkému poklesu resp. zastaveniu priamych platieb, t.j. k prasknutiu bubliny - ekonomická vitalita poľnohospodárskych podnikov by bola nedostačujúca pre ich prežitie na trhu.

Krízy zvyčajne prichádzajú včas, aby zabránili tragédiám.